

Råd och anvisning nr: 109

Regler för anslutning av automatiskt brandlarm eller släckanläggning

Räddningstjänsten Storgöteborgs (RSG) Råd och Anvisningar (R&A) har som syfte att underlätta tolkning av lagstiftning, samt även förtydliga räddningstjänstens syn inom specifika områden. Lagstiftning är alltid styrande och åsidosätts ej av detta dokument.

Syfte och Målgrupp

R&A nr 109 har som syfte att ge ett underlag till Dig som avser att installera automatiskt brandlarm med överföring av larmsignal till Räddningstjänsten Storgöteborg.

R&A nr 109 syftar i första hand till att vara ett stöd för anläggningsägare och projektör som har för avsikt att överföra signal från larmanläggning till Räddningstjänsten Storgöteborg.

Bakgrund

Ett automatiskt brandlarm är till för att upptäcka en brand så tidigt att den snabbt kan släckas av personer på plats eller av räddningstjänsten med målet att minimera skadorna.

I princip föreligger tre huvudorsaker till att man väljer att installera en anläggning:

1. Krav från myndighet.
2. Krav från försäkringsbolag.
3. Egen ambition från verksamhetens ägare eller innehavare.

Innehållsförteckning

1 ALLMÄNT KRING AUTOMATISKT BRANDLARM	sid 3,4
2 REGLER FÖR ANSLUTNING AV AUTOMATISKT BRANDLARM ELLER SLÄCKANLÄGGNING	sid 5
2.1 PLANERING och PROJEKTERING	sid 5
2.2 MATERIEL och KOMPONENTER	sid 5
2.3 LARMKNAPPAR	sid 5
2.4 LARMDON	sid 5
2.5 BLIXTLJUS	sid 5
2.6 CENTRALUTRUSTNING och BRANDFÖRSVARSTABLÅ	sid 5
2.6.1 Brandförsvarstablå (BFT)	sid 6
2.6.2 Centralutrustningens placering	sid 6
2.6.3 Dokumentation	sid 6
2.6.4 Orienteringsritningar	sid 6
2.7 ÖVERFÖRING	sid 6
2.8 Färdigställandekontroll, kvalitetssäkring och leveransbesiktning	sid 6
2.9 ANSLUTNING	sid 6
2.10 AVSTÄNGNING	sid 7
2.12 PROVNING och KONTROLL	sid 7
2.11 BESIKTNING	sid 7
2.12 PROVDRIFT	sid 7
2.13 UTRYMNINGSLARM	sid 7
2.14 ANDRA LARMSIGNALER	sid 7
2.15 SLÄCKANLÄGGNINGAR	sid 8
2.16 LARMLAGRING	sid 8
2.17 LARMORGANISATION	sid 8
3 KRAV PÅ LARMLAGRINGSTABLÅN	sid 8
3.1 FUNKTION	sid 8
4 KÄLLOR	sid 9

1 Allmänt kring automatiskt brandlarm

Allmän information till Dig som tänker installera automatiskt brandlarm med överföring av larmsignal till Räddningstjänsten Storgöteborg.

Ett automatiskt brandlarm är till för att upptäcka en brand så tidigt att den snabbt kan släckas av personer på plats eller av Räddningstjänsten och ge små skador. Orsaken till att brandlarmet installeras varierar. Det finns dock från räddningstjänstsynpunkt tre huvudorsaker:

1. Myndighetskrav
2. Försäkringskrav
3. Egen ambition

Myndighetskravet kan antingen finnas angivet som krav i Boverkets byggregler eller vara en del i alternativ utformning för att uppfylla BBR .

Försäkringsbolagets krav kan antingen bero på att verksamheten är av sådan art att försäkring endast ges om verksamheten är skyddad av automatiskt brandlarm eller sprinkler alternativt att ägaren valt att erhålla rabatt på sin försäkringspremie genom larminstallationen. Den egna ambitionen kan vara att skydda sin fastighet, verksamhet eller sina ekonomiska värden, t ex konstsamlingar, veteranbilar osv.

Omfattningen av en automatisk brandlarmanläggning kan variera beroende på av vilken anledning som larmet installeras.

Regler för brandlarmanläggning, utges av Svenska Brandskyddsföreningen (SBF) och benämns SBF 110:7 Index 7 betecknar den senaste utgåvan för närvarande. I skriften ställs tex krav på materialets tillförlitlighet. All materiel skall vara provad och godkänd enligt standardserien SS-EN 54. Här ges också exempel på olika detektortyper, dess placering och täckningsytor mm. Det finns exempel på både godkända undantag och på platser som särskilt noga skall detekteras. Reglerna ger också anvisningar om anläggningens skötsel, provning och underhåll.

Myndigheter som ställer ett automatiskt brandlarm som krav för viss byggnation eller viss verksamhet utfärdar inte några egna regler utan anger SBF 110:7 som exempel på en acceptabel säkerhetsnivå. Försäkringsbolag hänvisar till SBF 110:7 vid utförande av försäkringskrävda brandlarmanläggningar. Vissa undantag från SBF 110:7 kan medges av myndigheter eller försäkringsbolag om undantagen inte medför att upptäckten av brand nämnvärt försenas. När det gäller anläggningar som utförs av egen ambition kan man själv bestämma säkerheten till den nivå som risken, den egna ambitionen och ekonomin tillåter.

Här är några exempel på säkerhetsnivåer:

1. Enkel automatisk brandlarmanläggning med brandvarnare (brandindikering). Denna typ ger ett tidigt lokalt larm vilket i sin tur ger längre tid för utrymning och manuell larmning av räddningstjänsten, t ex via telefon. Kan ej anslutas till Räddningstjänsten. Ej krav på någon materiel.

2. Inget automatiskt brandlarm. Manuella tryckknappar för att styra utrymningslarm. Tryckknappar kan direktanslutas till räddningstjänsten eller bemannad plats.

3. Enkel automatisk brandlarmanläggning för stängning av sektionerande dörrar, reglering av spjäll mm. Ingående komponenter skall vara godkända enligt SBF 110:7 eftersom anläggningen är en del i ett byggnadstekniskt brandskydd (alternativ lösning) för att uppfylla BBR. Anläggningen kan anslutas till räddningstjänsten eller bemannad plats.

4. Automatisk brandlarmanläggning utförd som punkt eller delskydd. Signalen kan överföras till räddningstjänsten eller bemannad plats för åtgärd. Om anläggningen är krav enligt BBR skall ingående komponenter uppfylla kraven enligt SBF 110:7.

5. Automatiskt brandlarm, sektionsindelad eller adresserbart, med omfattning enligt SBF 110:7.

Anläggningen är ett krav från myndighet enligt BBR. Överföring av larmet skall ske till räddningstjänsten eller bemannad plats för åtgärd. Alla komponenter skall uppfylla kraven enligt SBF 110:7.

Det man skall tänka på när man installerar ett brandlarm är att de ingående komponenterna bör uppfylla kraven i standardserien SS-EN 54. Detta för att vara säker på att funktionen är tillfredsställande i olika situationer.

2 Regler för anslutning av automatiskt brandlarm

För att få en snabb åtgärd kan brandlarmet direktanslutas till Räddningstjänsten. För att få en brandlarmanläggning ansluten måste den uppfylla vissa grundkriterier. Dessa regler är upprättade vid Räddningstjänsten Storgöteborg och utgör minimikrav för anslutning till Räddningstjänsten.

2.1 Planering och Projektering

Utförs enligt reglerna i SBF 110:7

2.2 Materiel och komponenter

Skall, i kravanläggningar, uppfylla kraven enligt reglerna i SBF 110:7. Detta rekommenderas även för övriga anläggningar.

2.3 Larmknappar

Manuella larmknappar skall placeras enligt SBF 110:7.

Larmknappar skall anslutas till egen sektion för att möjliggöra larm även om detektorsektion är frånslagen.

2.4 Larmdon

Det enda larmdon som krävs är en summer i centralenheten. Denna kan utökas med ytterligare sumrar för information till berörd personal. Signalen får ej ha samma karakteristik som ett utrymningslarm.

2.5 Blixtljus

Blixtljus skall monteras på fasaden utanför centralapparaten enligt SBF 110:7. Färgen på linsen skall vara röd. Skylt skall uppsättas med texten "Brandlarm".

2.6 Centralutrustning och brandförvarstablå

För kravanläggningar gäller SBF 110:7. Vid anläggningar av egen ambition skall centralapparaten vara utförd minst enligt krav för inbrottslarm SSF 130. Vid spänningsbortfall skall reservdrift via ackumulator vara minst i 24 timmar, undantag enligt SBF 110:7 accepteras. Om det finns minspänningslarm med väktarutryckning kan en kortare reservdrift via ackumulatorer accepteras.

Separat brandförvarstablå (i fortsättningen kallad BFT) skall anslutas till centralapparaten där så krävs enligt SBF 110:7.

Brandlarm skall prioriteras framför alla andra larm dvs. ligga kvar i displayen hela tiden tills det återställs.

Den centralutrustning som har s k "hotellfunktion" på återställningsknappen, dvs en andra tryckning på återställningsknappen ger direktlarm till Räddningstjänsten, skall om larmlagring insättes alltid förses med en separat larmlagringsenhet.

2.6.1 Brandförvarstablå (BFT)

För Räddningstjänstens information och manövrering kan det finnas en brandförvarstablå. Denna kan antingen sitta i centralutrustningen eller vara en egen enhet. BFT skall vara ett hjälpmedel för Räddningstjänsten att erhålla information om larmade detektors placering samt att kunna manövrera tekniken på ett enkelt och likartat sätt från objekt till objekt. BFT skall vara försedd med samma funktioner som centralutrustningen

2.6.2 Centralutrustningens placering

Placeringen av den del av centralutrustningen som skall betjänas av Räddningstjänsten skall vara i utrymme beläget i markplan i direkt anslutning till entré eller ingång som normalt används av Räddningstjänsten.

Betjäna anläggningen endast ett eller del av ett plan får BFT placeras utanför ingången till denna lokal.

Placeringen skall beslutas i samråd med Räddningstjänsten.

2.6.3 Dokumentation

Vid centralutrustning, alternativt BFT, skall dokumentation enligt SBF 110:7 förvaras

2.6.4 Orienteringsritningar

Orienteringsritningarna skall vara utförda enligt SBF 1021. Dessutom skall följande uppgifter finnas med på ritningen:

- o Nummer på detektor så att detektorn går att identifiera
- o Placering av larmsändare

Orienteringsritningen skall vara inplastad till skydd mot skador och nedsmutsning. I objekt som innebär mer komplex rökdykarinsats, kan ytterligare uppsättning av ritningar fordras.

För kombianläggningar kan andra lösningar avseende utförande av orienteringsritning accepteras.

2.7 Överföring

Normalt skall överföring till Räddningstjänsten uppfylla kraven i SBF 110:7.

2.8 Färdigställandekontroll, kvalitetssäkring och leveransbesiktning

Innan en anläggning ansluts till Räddningstjänsten skall färdigställandekontroll, kvalitetssäkring och leveransbesiktning utföras enligt SBF 110:7.

2.9 Anslutning

För att få en automatisk brandlarm- och/eller släckanläggning ansluten till Räddningstjänsten skall ett påskrivet avtal finnas mellan anläggningsägaren och Räddningstjänsten. Av avtalet skall även framgå om överföringen sker på grund av myndighetskrav eller är en egen ambition.

Intyg från leveransbesiktning och intyg om att anläggningsskötarna erhållit utbildning för att kunna manövrera anläggningen på ett tillfredsställande sätt, skall kunna uppvisas.

2.10 Provning och kontroll

För att bibehålla kvalitén på brandlarmanläggningen bör service och underhåll utföras. Provningar och kontroller utförs på kravanläggningar enligt reglerna i SBF 110:7 och för övriga på ett av Räddningstjänsten accepterat sätt.

2.11 Besiktning

Den återkommande besiktningen (revisionsbesiktning) utförs på kravanläggningar enligt bestämmelserna i SBF 110:7. Vid anläggningar av egen ambition bör besiktningen utföras av behörig besiktningsman. Vid kombianläggningar skall, på den del som berör brand, revisionsbesiktningen utföras av behörig besiktningsman eller av annan av Räddningstjänsten accepterad besiktningsman. Serviceavtal ersätter normalt inte revisionsbesiktning.

2.12 Provdrift/frånkoppling

Om anläggningen inte uppfyller Räddningstjänstens krav på tillfredsställande driftsäkerhet, kan anläggningen frånkopplas eller läggas i provdrift tills kvaliteten blivit tillfredsställande. Detta gäller även anläggning som skickar upprepade signaler om ledningsfel av samma frekvens som obefogade larm nedan. Driftsäkerheten är otillfredsställande om det inträffar:

- o Fler än ett obefogat larm under 24 timmar
- o Två eller flera obefogade larm på en 4 veckors period
- o Tre eller fler obefogade larm under en 26 veckors period
- o Fel som inte är orsaksbestämda inom 10 dagar

Vid kravanläggning skall då sådana åtgärder vidtas att personsäkerheten bibehålls. Dessutom skall ägare/innehavare meddelas. Vid anläggningar av egen ambition kan anläggningen bortkopplas utan andra åtgärder än att ägare/innehavare meddelats.

2.13 Utrymningslarm

Ett utrymningslarm är inte reglerat i SBF 110:7. Exempel på utförande finns i SBF:s publikation "Utrymningslarm". För automatisk utlösning av ett utrymningslarm kan en automatisk brandlarmanläggning utförd enligt detta dokument användas.

2.14 Andra larmsignaler

Om byggnaden är försedd med inbrottslarm eller liknande med en separat siren, vars signal aktiveras när inbrottet sker eller när Räddningstjänsten tar sig in i byggnaden, skall av hänsyn till insatspersonalens arbetsmiljö, även denna signal tystna när knappen "Larmdon tyst" på centralapparaten för brandlarm/brandförvarstablå aktiveras.

Är byggnaden försedd med inbrottslarm av typen "Smoke Alarm" skall brandlarmets rökdetektorer i det aktuella rummet blockeras när "röklarmet" löser ut. Detta för att undvika ett onödigt larm till Räddningstjänsten. Inbrottslarmet förutsätts anslutet till

vaktbolag eller motsvarande, som efter signal vidtar åtgärd för att återställa både inbrotts- och brandlarm.

2.15 Släckanläggningar

Släckanläggningar bör anslutas till en separat kanal på larmsändaren.

2.16 Larmlagring

För att förhindra onödiga larm kan larmlagring installeras.

2.17 Larmorganisation

Den tidiga upptäckten som erhålls med dagens känsliga detektorer utnyttjas bäst om det finns en insatsgrupp i verksamheten som bland annat:

- o förbereder eventuell utrymning
 - o fastställer platsen för den sektion eller larmadress som larmar
 - o tar fram nycklar för upplåsning av dörrar till denna plats
 - o vidtar åtgärder för att begränsa och eventuellt släcka branden
 - o förbereder Räddningstjänstens ankomst genom att öppna grindar och portar
- Larmorganisationen skall kunna redovisas.

3 Krav på larmlagringstablån

Larmlagringstablån skall vara utförd som separat enhet eller separat del av centralutrustningen och vara märkt med texten "Larmlagring brandlarm". Manöver skall kunna ske utan krav på nyckel eller annan behörighet. I kraven ingår inga krav på felövervakning. Säkerheten i att larmlagringen fungerar bygger på de kontroller och provningar av anläggningen som generellt ingår i skötsel enligt kraven i SBF 110:7.

1. Larmlagringstablå skall innehålla:
 - a. röd momentanknapp märkt "Kvittering"
 - b. grön momentanknapp märkt "Återställning"
 - c. röd indikator märkt "Räddningstjänsten larmad"
 - d. grön indikator märkt "Drift" som är tänd vid aktiverad larmlagring

I övrigt enligt SBF110:7 bilaga B.

3.1 Funktion

I de fall kvittering eller återställning inte sker inom programmerad tid eller larm ges från del av systemet som inte ingår i larmlagringen skall:

- a. Summer, om sådan ingår, tystna.
- b. Larminformation i LLT kvarstå
- c. Funktionen för knapparna "Kvittering" och "Återställning" spärras
- d. Indikator "Räddningstjänsten larmad" tändas

4 Källor

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, Svensk författningssamling.

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2003778-om-skydd-mot-ol_sfs-2003-778/

Svenska Brandförsvarsföreningen, SBF 110 Regler för brandlarmanläggning

<http://www.brandskyddsforeningen.se/webbutik/litteratur/400950-sbf-110-7-regler-for-brandlarmanlaggning>